

ՏԵՐ ԵՒ ՏԵՐԵՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ԽՄԲԱԳՐԱՍՈՒՆ

ՊՈԼԻՍ, ՊԱՊԻՍ — ԱՆԻ ՃԱՏՏԷՍԻ

ԼՂՈՐՈՒՄՈՒՆ (ՍԵՓԵՏՐ) ԺՈՐԶ ԹԻՒ 38

BUREAUX DU JOURNAL HAYRENIK
Avenue de la Sublime-Porte rue Ebuoussoud No. 38
CONSTANTINOPLE

10 ՓԱՐԱ

ՕՐԱԳԻՐ

10 ՓԱՐԱ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՄՈՒԹՅԱՆ ԱՌՋԵՒՆ

Բոլորովին երջանակ, անհեղինակ
ու անբարեկամ ընդդէմ է անհեղինակ
աղբի մը քաղաքական և ընկերա-
կան կեանքին առաջնորդութեանը
յաւաստող կուսակցութիւններ որոնք
ներկայացուցին ինչ ուղիք, իրենց
ժողովին ու գործունէութիւնը մէջ-
տեղ դնել ինչ ուղիք այդ աղբին
բարձրագոյն ներկայացուցչական
ժողովին մէջ:

Տարիէ մը ի վեր յորմէհանե-
ամէն գիւրդութիւն և քաղաքա-
նորային ունեւոր առիւտ ընելու
մեր քաղաքական կուսակցութիւն-
ները խնամաւորաբար գործադրեցին,
կրնանք ըսել նոյն իսկ վաղեմն որ
Աղբ- ժողովը չլինէ որ մը միա-
բէն անցնեն իրենցմով զբաղել Աղբ-
կուսակցութիւնները, որոնք գաղա-
նաբար կազմուած և գործած էին
միջուկ այն ատեն, որոնք իրենց
ուժին, աղբիւրութեան և հմայքին
մէջ մեծ մասը գաղտնի ըլլալու
հանգամանքին մէջ կը գտնէին, չա-
րունակեցին չափով մը գաղտնի
մնալ միշտ Հակառակ Մահմադ-
բութեան հար իրենց ըրած այն
յայտարարութեան թէ օրինական
(լեգալ) հոգի վրայ գործող կուսակ-
ցութիւնները կը գաղտնային այդ օ-
րինաւորութիւնը հասկանալ շատ-շատ
պետութեան հանգէպ և ոչ թէ
հանգէպ Հայ աղբին, որուն հետ
նախադասաբար պարտաւոր էին օրի-
նաւորութեան Առիւտ չլինել և ան
ընտել փափաք չեն ցուցնիր տա-
կանին: Աղբին ցուցնել գործընտել,
ամէն խնամքով մէջ լայնօրէն և
համարձակօրէն մտնող և իրենց
կուսակցական մասնաւոր հայեցա-
կէանքներով, մասնաւոր սկզբունքնե-
րուն և ուղղութեան համեմատ գոր-
ծող մարդիկը չհամարձակեցին և չեն
համարձակուի որ Աղբին ընդհանուր
բարձրագոյն ներկայացուցչութիւնը
լին իրենց ծրարելը, ուղղութիւնն ու
գործունէութիւնը, վիճաբանի անոնց
մասին, մեծամասնութեամբ յայտ-
նէ անոնց համաձայն ըլլալը կամ
չըլլալը:

Բայց ինչ որ կուսակցութիւն-
ները տարի մը առաջ չուզեցին որ
ըլլայ, ահա ինքնին կը պատահի
վերադարձ: Աղբ- ժողովը իր ուր-
աքով օրտան նկատել մէջ ձեռք ա-
ռաւ կուսակցութիւններէ մեկուն
վերաբերեալ խնդիր մը որ կապ-
ուած է այդ կուսակցութեան բո-
վանդակ գործունէութեանը հետ,
անոր մանրանկար մէջ պատկերն է
միայն, որ իր վրայ ցուցած ցոյց
կուսայ այդ կուսակցութեան ամ-
բող ընկերական աշխատանքակա-
նութեան մասին ընդհանուր
կարծիքները յայտնելու համար: Ու-

նի որ նշանակալից էր, այդ պահուն,
Դաշնակցական ձգտումով մէկ թա-
նի երեւոյթութեանը կողմէ Դաշ-
նի ուղղութեամբ այն գիտողութիւնը
թէ «Աղբ- ժողովը չի կրնար կու-
սակցութիւններու գործերովը զբա-
ղել» և մասնաւոր՝ Դաշնակցական
հեղինակաւոր երեւոյթութեան մը դրե-
թէ պաշտօնական, ըսող... հայ-
հայտից բողոքը՝ յայտարարող թէ
իր կուսակցութեանը մասին կար-
գալուած դանդաղատիւրը կըր-
նար ներկայացուցիչ Մարմին Հա-
մարին, անընդունալ ուղիքով ա-
տով թէ ան մոտեցնելի մը բնու-
թիւնն ունի... ինչ որ տա-
րօրինակ դաշնադատ մըն է Աղբ-
ժողովը գիւրդին և պաշտօնին, ը-
լլալով միանգամայն տարօրինակ
անխտաճութիւն մը իրենց կատա-
րած գործին վրայ... *

Աղբ- ժողովը եթէ իր պատա-
նին և գիւրդին կատարեալ գիտակ-
ցութիւնն ունենար՝ իր առաջին
զբաղումը պիտի ընէր պահանջել
կուսակցութիւններէն որ ամէն բա-
նէ առաջ օրինական-խորհրդարա-
նական կուսակցութիւններ ըլլան
Հայ աղբին մէջ: Առիւտ չլինել և
ըրած չըլլալուն հետեւանքովն է որ
կը տառապի այսօր... *

Աղբ- ժողովը՝ այնպէս ինչպէս
կազմուած էր՝ շատ ալ կարող չէր
մէկ անգամայն իր իրաւունքները
ճանաչելու և անոնց տէր կանգնե-
լու: Պէտք եղաւ որ այդ անտե-
ստման չարքները իր գէժ ցոյցին
և իր աչքը մտնեն, ինչպէս որ պա-
տահեցաւ ղեկ միջին Կատարեալ-
կանի խնդիրն և պատրաստական
հրաժարականին առթիւ... *

Հիմա, քիչ մը ցնցուած և ար-
թնայած է արդէն Աղբ- ժողովը
մը անկանոն է ու տաղանայալ:
Անձա՛ր խօսքեր կը լսուին և անկա-
նա միջոցներ կը գործածուին, որոնք
պիտի անցնին, և պիտի մնայ ու պիտի
հաստատուի միայն այն սկզբունքը
թէ Հայ քաղաքական կուսակցու-
թեանը գործերն ալ ինչպէս աղբին
մէջ կատարուող ամէն բան, երեւոյթ-
կուած են անոր ներկայացուցչա-
կան բարձրագոյն ատենին:

Աղբ- Մահմադուրութիւնն մը
ունի՞նք թէ ոչ կուսակցութիւննե-
րը իրաւորող և պաշտպան են
անոր գործարարութիւնն թէ ոչ,
եթէ այո՛, կարելի չէ որ մեր
կուսակցութիւնները զայն մէկ կող-
մէն անգիտանալ ձեռնայնեն, անկե-
անկախ նկատեն իրենցմով, և
միւս կողմէ օգտուելով անոր կազ-
մէն՝ իրենց անդամները աղբ- գոր-
ծերուն մէջ մտնեն և այդ գործերը
վարեն իրենց... չեմ ըսեր ըմա-
հանդէս, թո՛ղ ըլլայ մասնաւոր
ուղղութեանը համաձայն:

Տարիէ մը ի վեր, Աղբ- ժողով-
ըն իր անհեղինակ խօսքուն անդամները
որոնք կուսակցականներ են — զայն
զբաղեցուցին շատ մը սղոյթի խն-
դիրներով, կարծես անոր մոտեցնել
տալու համար իր բուն, կարեւոր
գործը, կուսակցութեանց վրայ իր
հաղորդութեան, անոնց կատարած
գործին վրայ իր հաւանութեան
կամ պարտաւոր պաշտօնը:

Կատարականի աղբիւրն իրեն-
քին արդէ վիճակը ի թէ չափազանց
ցաւալի է իրենցին, անիկա սո՛-
ղաւոր ունեցած պիտի ըլլայ զէթ՝
որ այդ առիթով Աղբ- ժողովը պիտի
վերադառնայ անհեղինակութեան ու ան-
տեղութեան մը, ինչ որ պարզիկ
օգուտ մը չէ անշուշտ... *

Վիճաբանութիւնը դեռ նոր սկը-
սաւ. դաշնակցական կուսակցութեանց
պատկանող երեւոյթութեանը կը մտա-
նակցին անոր, կը մնայ միայն ըն-
դարձակել այդ վիճաբանութիւնը
տարածելով Աղբ- ժողովին ընդա-
մէն և ընդադադարեւորութեան իրա-
ւունքը բոլոր կուսակցութիւններուն
և անոնց բոլոր գործերուն, ծրարելն
և ուղղութեան վրայ: Այս էր
պատճառը որուն համար խորհրդա-
րանական ճանաչման մը կապ-
մութիւնը պահանջեցին վերջին ան-
գամ, ըսել ուղիքով որ Աղբ- ժո-
ղովն ինչ պէտք է զբաղի բոլոր այս
և յարակից խնդիրներով:

Դաւով մասնաւորապէս Աղբ-
մար-Կատարական խնդրին, թէ
Հայրենիքին և թէ անձնապէս ինձի
համար յայտնութիւն մըն է ան.
Հայրենիքին՝ որովհետեւ ան էր որ
պահանջեց այդ խնդիրը Աղբ-այն
ժողովին առջին հանգի և Պ. Վահան
Փափաքեան (Կոնս) իր ճարտար
նախաձեռնութեամբը հանգեալ դո-
հադում տալ այդ պահանջին...
ինձի՛ որովհետեւ Նիւրնին էր որ
առաջին անգամ ըսեցաւ այդ վեր-
քը, որուն համար դատի մը պատ-
նակը ինչ ալ եղաւ իրեն... *

Անգամ մը որ ասիայի չարժիկ
սկսաւ՝ Աղբ- ժողովը ալ չի կրնար
կէս ճամբան մնալ, ու պէտք է
իւր անհեղինակութեանը իր
կողմը՝ որ է հակա և իր վերջին
նախկին ալ եղաւ իրեն... *

ՎԱՍՏԱՆԻ ԹԵՐԵՄՈՒԹՅԱՆ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԱՐԲԱՆԱՍՏԱՆԻ ԱՅԳԱՅԻՆ

Արարական անկողնի հրապարակումը
գրեթէ բոլորովին կանխեալապէս հա-
ռադարձ տարբար մը զոր մեր պատա-
նակութեան ատեն ճանաչած էինք և ո-
րուն վերջին մնացորդն էր տարաբա-
րաբար հանգեցնել: Այդ տարբարն է
աղբիւրներին:

Աղբիւրները աղբաւոր մը կամ հա-
րկաւոր մը չէ, հայ աղբին վիճակը
կամ հարկերովն ատուածութեանը չէ որ
զինքը կը շարունակէ, իր աղբը վեր-
նալ տալու չէ ատուածութեանը, բայց
բոլորովին անհեղինակ չի զատուի բնու-
թեան մէջ, Անգամ մը վերջնականութեան
ներքէ կամ Գերմանիոյ ձգտումները:
Աղբիւրները համեմատ չըլլանք մը մէջ
կապելու ու կը գործէ. իրեն համար ը-
րանդակ աշխատի քաղաքականութեան
ատենները, պիտի ու օժտան, մը
խորհրդիկ Պատրիարքարանին է թողա-
կան խորհուրդի տարաբար, պատրիարքի
ընտրութեան տարբար, հարապարձու-
թեանը կուի, Երուսաղէմի վանքի
խնդիր, կաթողիկոսական հայոց, եկե-
ղեցականութեան հակառակութիւն, և
քրիստոնեական ժողովի վիճաբանու-
թեանը իր ամբողջ պաշարը, իր ամ-
բողջ անուշաբքը կը կազմեն: Աղբիւրները
մէջ թէ միայն քրիստոնեական չէ ու չե-
զու ընտել, այլ նոյն իսկ քրիստոնեաբար
հակառակ է անոր, որովհետեւ արեւել
կըրպի իր գաւառ աղբիւրներին ճաշա-
կանութեան, մասնաւորութեան և գործու-
նեւորութեան: Գտնել տարբար մը յետ-
քէ:

Կարծիք իր կրնապարականութեան
ամէնէն վաւերական ու հարազատ աղ-
բիւրները այս անակ կատարակն եղած
են յաճախ:

Հիմա անհեղինակ աշխարհը բո՛ւն
աղբիւրներուն դիմելով կրնայ որո-
գրել իր կրնապարականութեան անհեղ-
ինք, յետ մահու գրական գործունէու-
թեան մը որ դուք զբաղուած հայրենիք
իրեն ամբողջ յաւանականութեան մէջ:
Հոս ալ տակաւին ձգած է եղբ-
կողմից ձեռնարկը որոնք ժամանակ
չէ ունեցած կարգի դնելու և լրացնե-
լու, չարանալ կրնանք խնդիր ու վա-
տարակութեան այս ուղիքը:

Ալ հանգիստ իրեն ու իր... կողմ-
ներուն:

ՏԵՐՈՍ

ՀԱՍՏԱԳՐԱՆԲ

Հայրենիքի համակերպող նկա-
տելով թերթին ուղղութիւնն որ է
թուրքիցի այլապէս ցեղեկուն հայա-
կենացութիւնն ապահովել, փա-
վազ յայտնեցին այն պահուն ուր
թերթը բաւական ժամը տալանք
մը ունի իր ունին, օգնել անոր հրա-
տարակութեան տեւականութեանը:

Տարբար...
Յ. Արեւիկեան 20
Յ. Միւսնեան 20
Մ. Բիւրեւեան 20
Ն. Դաւանեան 20

Գաղափարը Հայ աղբիւրն ձեռնարկ
Գաղափարը Հայ աղբիւրն
Ս. Փաւստեան 10
Ս. Բաղդասար 20
Ա. Զարգարեան 10
Ա. Անտոնեան 10

ՀԱՎԵՏ ՊԵՅ ԿԸ ԽՈՍԻ

ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ինչպէս որ ըսած էինք, եթէ միջին
սովի փոխառութեան խորհուրդը ընտա-
գատութիւններու կը հանդիպի, ալ և
ալ անհեղինակութեան: Ետ քաղաքա-
նականութեան մը, ծաղիկ տէ՛յ տեղական
թերթին մը միջոցաւ լայն կը տեսնուի գոր-
ծին վրայ, հարց ու պատասխանի եղա-
նակով:

Հաստիքներու այն բաղադրական
տարրերն որ Մարկին վերջին հրա-
տարակող, կը տեսնուի թէ շատ մը գը-
րակներու վրայ մուտքի յաւանական-
կան: Այս աճումը ի՞նչ բանի վերադառե-
լու է:

Թղթատարական հետադարձան
մարդկան պաշտօնատեղիներն են որ
հայրենիքներու աճում մ'ունենան, որ
հետզհետէ չլուծուի վրայ է: Այս
տարբար Յուլիոս մտայ մէջ մարտին
մուտքը ցոյց կուտայ 52,000 լիւրով
յաւելում մը, ինչ որ 34% աճում մը
կը ներկայացնէ անցեալ տարիի նոյն
տեսակ մուտքին հետ ընդհանրապէս:

Թղթատարական և հետադարձան
հայրենիքները նոյն Յուլիոս ամսու մէջ
2500 ոսկի յաւելում մը ցոյց կուտան:
Աղբիւրը կամ որ տարբերութեան դաշնա-
մասին ինքիւր քաղաքականութեան հետ
չէր նուիրել սակայն հարկ կապ չկա-
մա ինտերմ, իրմէ վերջը այդ ճիւղը
միակից նաեւ Յ. Միւսնեան տակաւ
չուտ առելով մարդատարական կատար-
ելութեան մը:

Գրեթէ անհետք մը ցոյց կուտայ
թէ Արեւիկեան ի՞նչ աղբիւրներէ կը թա-
ղի իր կրնապարական ծանօթութեան
ներքէ:

Միջոց մը Հայրենիքին մէջ կրնապ-
րականութեան շարք մը սկսած էր հին
Հայ ոսկերիներուն նուիրուած: Յամա-
կաւոր խորհրդարանուն:

Գալ անգամ որո՞ւ վրայ պիտի
գրեն, հարցաւորի մը:

Միւսին Աղբիւրներին վրայ:

Միւսին Աղբիւրներին վրայ չէլ լսած
այդ անգամ որ արեւմտեանը՝ կատար-
կան, լայն:

Օ՛ր, Միւսին Աղբիւրներին շատ նա-
նուր մարդ կուտ է, Գերմանիոյ փո-
ղիք մասն ատեն, բոլոր ամբողջութեան
տարի կ'ըլլան իզեր և օ՛ր: Միւսին
Աղբիւրներին օտաւ, Ինչպէս էր, աղբի-
քը, ամէն վեր հրամայեց՝ իր կ'ըլլան ու
ընդհանրապէս կ'ըլլան իզեր... *

Արարական անկողնի հրապարակումը
մը որ տարբար իր կրնապարական
ութեան, մասնաւորութեան և գործու-
նեւորութեան: Գտնել տարբար մը յետ-
քէ:

Կարծիք իր կրնապարականութեան
ամէնէն վաւերական ու հարազատ աղ-
բիւրները այս անակ կատարակն եղած
են յաճախ:

Հիմա անհեղինակ աշխարհը բո՛ւն
աղբիւրներուն դիմելով կրնայ որո-
գրել իր կրնապարականութեան անհեղ-
ինք, յետ մահու գրական գործունէու-
թեան մը որ դուք զբաղուած հայրենիք
իրեն ամբողջ յաւանականութեան մէջ:
Հոս ալ տակաւին ձգած է եղբ-
կողմից ձեռնարկը որոնք ժամանակ
չէ ունեցած կարգի դնելու և լրացնե-
լու, չարանալ կրնանք խնդիր ու վա-
տարակութեան այս ուղիքը:

Ալ հանգիստ իրեն ու իր... կողմ-
ներուն:

ՏԵՐՈՍ

ՀԱՍՏԱԳՐԱՆԲ

Հայրենիքի համակերպող նկա-
տելով թերթին ուղղութիւնն որ է
թուրքիցի այլապէս ցեղեկուն հայա-
կենացութիւնն ապահովել, փա-
վազ յայտնեցին այն պահուն ուր
թերթը բաւական ժամը տալանք
մը ունի իր ունին, օգնել անոր հրա-
տարակութեան տեւականութեանը:

Տարբար...
Յ. Արեւիկեան 20
Յ. Միւսնեան 20
Մ. Բիւրեւեան 20
Ն. Դաւանեան 20

Գաղափարը Հայ աղբիւրն ձեռնարկ
Գաղափարը Հայ աղբիւրն
Ս. Փաւստեան 10
Ս. Բաղդասար 20
Ա. Զարգարեան 10
Ա. Անտոնեան 10

ՀԱՎԵՏ ՊԵՅ ԿԸ ԽՈՍԻ

ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ինչպէս որ ըսած էինք, եթէ միջին
սովի փոխառութեան խորհուրդը ընտա-
գատութիւններու կը հանդիպի, ալ և
ալ անհեղինակութեան: Ետ քաղաքա-
նականութեան մը, ծաղիկ տէ՛յ տեղական
թերթին մը միջոցաւ լայն կը տեսնուի գոր-
ծին վրայ, հարց ու պատասխանի եղա-
նակով:

Հաստիքներու այն բաղադրական
տարրերն որ Մարկին վերջին հրա-
տարակող, կը տեսնուի թէ շատ մը գը-
րակներու վրայ մուտքի յաւանական-
կան: Այս աճումը ի՞նչ բանի վերադառե-
լու է:

Թղթատարական հետադարձան
մարդկան պաշտօնատեղիներն են որ
հայրենիքներու աճում մ'ունենան, որ
հետզհետէ չլուծուի վրայ է: Այս
տարբար Յուլիոս մտայ մէջ մարտին
մուտքը ցոյց կուտայ 52,000 լիւրով
յաւելում մը, ինչ որ 34% աճում մը
կը ներկայացնէ անցեալ տարիի նոյն
տեսակ մուտքին հետ ընդհանրապէս:

Թղթատարական և հետադարձան
հայրենիքները նոյն Յուլիոս ամսու մէջ
2500 ոսկի յաւելում մը ցոյց կուտան:
Աղբիւրը կամ որ տարբերութեան դաշնա-
մասին ինքիւր քաղաքականութեան հետ
չէր նուիրել սակայն հարկ կապ չկա-
մա ինտերմ, իրմէ վերջը այդ ճիւղը
միակից նաեւ Յ. Միւսնեան տակաւ
չուտ առելով մարդատարական կատար-
ելութեան մը:

Գրեթէ անհետք մը ցոյց կուտայ
թէ Արեւիկեան ի՞նչ աղբիւրներէ կը թա-
ղի իր կրնապարական ծանօթութեան
ներքէ:

Միջոց մը Հայրենիքին մէջ կրնապ-
րականութեան շարք մը սկսած էր հին
Հայ ոսկերիներուն նուիրուած: Յամա-
կաւոր խորհրդարանուն:

Գալ անգամ որո՞ւ վրայ պիտի
գրեն, հարցաւորի մը:

Միւսին Աղբիւրներին վրայ:

Միւսին Աղբիւրներին վրայ չէլ լսած
այդ անգամ որ արեւմտեանը՝ կատար-
կան, լայն:

Օ՛ր, Միւսին Աղբիւրներին շատ նա-
նուր մարդ կուտ է, Գերմանիոյ փո-
ղիք մասն ատեն, բոլոր ամբողջութեան
տարի կ'ըլլան իզեր և օ՛ր: Միւսին
Աղբիւրներին օտաւ, Ինչպէս էր, աղբի-
քը, ամէն վեր հրամայեց՝ իր կ'ըլլան ու
ընդհանրապէս կ'ըլլան իզեր... *

Արարական անկողնի հրապարակումը
մը որ տարբար իր կրնապարական
ութեան, մասնաւորութեան և գործու-
նեւորութեան: Գտնել տարբար մը յետ-
քէ:

Անից դատ, ունի՞նք իր գիւն պիտի
ունենանք, — հարցում, — գործընդ-
նուր, արդիւնքներու վաճառումը — բա-
ւական խոյր գրանցանքի Օսմ. Պան-
քան, որոնք մեզ պիտի ներկն ապակ
փոխառութեան մը կը ըստին:

Լուր ատարածուած է թէ, Սըր
Պանկ և իր խմբակը կ'օրը միջին փո-<

